

מילי דמלכא

שיחות ומאמרים שזכינו לשמוע מאת
כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל

נתת ליראיך נס להתנוסס
שיחות קודש ערש"ק פרשת משפטים תשע"ו

יו"ל ע"י
מכון שפה ברורה
שע"י חסידי קאסוב
משפטים תשפ"ה לפ"ק

- אחים יקרים אחים לדעה -

הננו בזה בקריאה של חיבה לכל קוראינו ואנ"ש היקרים שיחי
שהיות ומלאכת הכתיבה, העריכה, וסידור הגליונות, שיהיו באופן נאה ויאה ומכובד עולים ממון הרבה,
וכדי להוציא את הגליון אנו צריכים את עזרת הציבור החפץ ורוצה בקיומו

אנו פנים לעזרת הציבור הושיטו ידכם והרימו את נדבת לבכם לתרום מתנה יפה ונכבדת

וההזדמנות נאותה לתרום לעילוי נשמת יקירכם אשר בוודאי תהא
לטובת נשמתם זכות הפצת דברי תורה האלו
וגם בעת שמחתכם תבוא הברכה לכם ולביתכם

והנצחתם תונצחו בתוך הקונטרסים לפרסם עושי מצוה

ובכן אלו הרוצים בהנצחה או החפצים לתרום עקב שמחה וכן מי ברצונם לתרום לעילוי נשמת

יפנו לר' מאיר גאדינגער הי"ו במס' 917-686-5892

או להתקשר ע"ד אימייל ל **toraskosov@gmail.com**

וזכות הגדול של זיכוי הרבים תעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב

הק"מוד בגליון דהלו

יהיה לעילוי נשמתו הטהורה של

כ"ק אבינו רועינו אדונינו מורינו ורבינו

מרן שרגא פייביש בן מרן אברהם יהושע העשיל זצוק"ל

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

לשמוע דרשות, ושיעורים שונים מכ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל

וכן למודעות ומאורעות שונות בקרב קהילתנו הק'

יש להתקשר לקו "קול קאסוב"

במס' 917-686-5892 או במס' 718-682-2004 או במס' 1810-370-72-972

כל הזכויות שמורות

להערות והארות או לקבל הגליון מדי שבוע בשבוע ע"י e-mail

יש לפנות להמערכת

במס' 917-686-5892

או אל **toraskosov@gmail.com**

נערך ונסדר ע"י:

נתת ליראיך נס להתנוסס

שיחות קודש ערש"ק פרשת משפטים תשע"ו

**ענין סמיכות פרשת עבד עברי לפרשת מתן תורה ושייכותה
לזמנינו**

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד
ובשבעת יצא לחפשי חנם, אם בגפו יבוא בגפו יצא וגו' (שמות כא, א-ג).

המתבונן בפרשה זו של עבד עברי יראה שפירושה של מקרא בדיני
והלכות עבד עברי סתומים וטמירים, ואומרת דרשני נא להבין
ולמצוא בה עמקי סודותיה ויסודותיה, ומעתה שומה עלינו אכן להעמיק
וללמוד את פרשתא דא מה בא ללמדנו בעבודת הבורא.

ונבאר הענין בהקדם הכלל המובא רבות בספה"ק (ראה מאור עינים נח ד"ה אלה,
ובעוד הרבה) ומיתאמרא משמיה דמרן הבעש"ט הק' זי"ע (כתר שם טוב,
שצ"ט) שכל התורה נצחית היא וכל מצוותיה נוהגים בכל דור בכל עת
ובכל אדם. וא"כ מוטל עלינו להבין ולהשכיל בפרשה זו של דיני עבד
עברי ואמה עבריה לדעת מה בא ללמדנו כהיום הזה, שכן דינים אלו
היו שייכים רק בזמן שבית המקדש הראשון היה קיים (עי' קידושין סט.),
וממילא הרי לנו כבר כשלת אלפי שנה שהדינים אינם שייכים למעשה,
ואיך נבין אמרם ז"ל שגם פרשה זו ככל פרשיות התורה שייכים לזמנינו
אנו גם כן.

עוד יש לנו להעיר על שנסמכה פרשה זו תיכף אחר פרשת מתן תורה,
שבה ירד הקדוש ברוך הוא על הר סיני, הראנו את גדלו וקולו
שמענו מתוך האש ומסר לנו את תורתו הקדושה, מה טעם ראה להתחיל
בדינים אלו ולפתוח בה את מצוות התורה. ובפרט לפי האמור שדינים
אלו אינם נוהגים בזמנינו נשאל למה אם כן בחר הקדוש ברוך הוא
לפתוח בפרשה כזו את התורה.

וביותר הדבר מעורר תמיהה כאשר מצוה זו נאמרה לאותו אדם שחטא
וגנב ולא נמצא בידו לשלם, שעל זה אמרה התורה שימכרוהו

בית דין בגניבתו, ומה ראה הבורא לפתוח דוקא בדין זה תיכף לאחר פרשת מתן תורה.

דוקא הנשמה שעמלה ונתייגעה נגד הסתרות יכולה להשיג השגות

בזוה"ק בפרשתן (צד) מאריך בדרוש ואומר ש'עבד עבר' מרמז על הנשמה שהיא בעולם הזה עבד לאדון - הגוף. ועפ"י דבריו הק' יש לפרש את כוונת הפסוקים שבאו לרמז לנו את ענין מלחמת היצר במשך שנות חייו של האדם, ויתפרש כוונת הפסוק **'שש שנים יעבוד'** לפי מה שאמרו חז"ל (ראש השנה לא), 'שית אלפי שנין הוה עלמא', שכוונת הפסוק היא על אותן השנים שבהן עמלים בעולם הזה הוא עולם המעשה במלחמת היצר, **'ובשביעית'** היא האלף השביעי **'צא לחפשי חינם'** שבו יקוים בנו הכתוב (זכריה יד, ט) **"והיה ה' למלך על כל הארץ"** ולא יהיו עוד נסיונות ולא נצטרך עוד לעמול ולהתייגע כל כך במלחמת היצר.

לכשנתבונן נמצא טעם להבין למה אכן עשה ה' ככה, שכן היות שעיקר התכלית היא בבוא אותם שנים שבו יתגלה כבוד ה' בעולם **'ומלאה הארץ דעה את ה'** (ישעיה יא, ט) כי אז תצא הנשמה לחירות עולם משעבודה של הגוף, למה הקדים לה את ה'**שש שנים יעבוד'** שבהם תהיה הנשמה מעונה ומשועבדת תחת עולה של הגוף, שהרי אין לנשמה שום הנאה מכל עניני עולם הזה כדאיתא **'גם הנפש לא תמלא'** (קהלת ו, ז) ואדרבה היא מתענה ומתייסרת בכל אותן השנים שהגוף משוטט ונהנה מכל מטעמי העולם, ומה היתה כוונת רצונו ית' בעינוי הנשמה שתוקדם לתכליתה שבו תצא מעינויה ומייסוריה.

ונבאר זאת בהקדם מה שרואים לפעמים ומובא זאת בספרים הקדושים (עי' תיקו"ז קט) שיש נשמות כאלה שאינם עוברים נסיונות רבים וגדולים כל כך, אלא יכולים לעבוד את ה' מתוך שלוה ורוגע. אין להם כל כך מלחמות עם היצר ואין הוא מפתם מהבפיתויים רבים ונוראים כדרכו, אלא הם לומדים ומתפללים בנחת ובהשקט ללא הפרעות וטירדות רבות, כביכול נאמר ששכח מהם היצר. ובקנאת סופרים אנו שואלים ומתמיהים שהם זכו לכך בשונה מרובם של אנשים אחרים שדרכם מלאה מהמורות וקשיים רבים ומתמודדים בנסיונות לרוב, ואין

נתת ליראיך נס להתנוסס

ג

הם מוצאים מנוח בעבודתם אלא תמיד נערם בדרכם פיתויים ומלחמות עם היצר עד אין סוף, מפני מה לא זכו כולנו לדרך המלך הלז מבלי כל הני עיקולים ופשוורים שהם מנת חלקינו כל ימי חיינו עלי אדמות.

והענין בזה היא כמו שהאריכו הספרים הקדושים, שנשמות אלו שאין להם מלחמת היצר גדולה אינו משום שזכו בזכיה יתירה ונעלה יותר מחלקם של בעלי הנסיונות, אלא אדרבה **ונהפוך היא, שכן אותם שמתמודדים בעבודתם הם הם שגדלה זכיותם, כי בזה סלולה דרכם להשיג השגות בעבודת ה' ולהתעלות במדריגות רמות מעלה מעלה.** מה שאין כן אותן נשמות שאינם מתמודדים בכל אלו אין להם מסילה ודרך כלל להשיג השגות. ואין הכוונה שאינם יכולים להתפלל או ללמוד את התורה הקדושה בהתלהבות, אלא הכוונה היא שאינם יכולים להשיג השגה רמה ונעלית באלו הענינים, ואינם יכולים להתעלות למדריגות נעלות ע"י עבודתם. כי הכלל היא שאי אפשר להגיע להשגה כל שהוא בעבודת השי"ת ללא מלחמה והתגברות על היצה"ר. ובכן נמצא אדרבה, שנשמות אלו מפסידים את העיקר כי הם נשארים על עומדם ומקומם כל ימיהם ואינם מתעלים כלל.

לעומתם, אותם הנשמות העמלים ומתייגעים בעבודת השי"ת, מתגברים על ההסתרות וקמים מנפילות באותה בחינה דאיתא (משלי כד, טז) **'שבע יפול צדיק וקם' ואינם מתייאשים חלילה, אלא מתרוממים מיד וממשיכים בעבודתם. הם הם שיזכו לקנות קנינים רבים בכח עבודתם ויגיעתם, וכל מעלותיהם והשגותיהם שישגו היא אכן שלהם הוא שהרי קנו ורכשו אותם בזיעה וביגיעה.**

בחינת אותן שתי נשמות מרומזים כאן בפרשתינו. **'שש שנים יעבוד'** מרמז על אותה הנשמה שבאה לעולם ומתמודדת בעבודתה ומתייגעת עד אין קץ לעשות רצון בוראה, ואחר כך בבוא השנה השביעית **'יצא לחפשי חנם'** שמשיגה ומחזיקה בהשגותיה שזכתה וקנתה במהלך שנות חייה ביגיעה רבה. אולם **'אם בגפו יבוא'** היא בחינת הנשמה האחרת שאינה מתייגעת ואינה מתמודדת כאמור, נשמה זו כשיגיע אותה שנה שביעית **'בגפו יצא'** ולא יזכה להחזיק בהשגות, שכן כל ההשגות שהיו לה בשנות חייה לא באו לה ביזע ולא קנתה אותה בקנין משלה.

האדם לא ישיג השגות רק בעמל וביגיעה

כי אכן כך ייסד הבורא, שאין השגות נרכשות לאדם כי אם ביגיעה רבה. והנשמה החפצה לקנות לעצמה קנין בהשגות חייבת להשקיע בה כחות עצומים במלחמה גדולה כל ימי חייה ורק כך תזכה להתעלות. והדברים אמורים בכל אדם ובכל מדריגה, שכן אף אותן הנשמות שכבר זכו והגיעו למדרגה רמה, עדיין אין שיעור למעלה ויכולים וצריכים להתעלות עוד ועוד, ולזה אין דרך אחרת כי אם במלחמה רבה ועצומה. וכמו שאמרו כן חז"ל על דוד המלך עליו השלום, שאף שהיה במדריגה שאמר כבר על עצמו 'ולבי חלל בקרבי' (תהלים קטו, כב) ושדרשו על כך חז"ל (בבא בתרא יז.) שלא שלטה בו עוד יצר הרע, אף על פי כן היה לו נסיונות כביכול, ואירע לו מעשה דבת שבע (שמואל ב) ואף בסוף ימיו מצאנו בו את פרשת אבישג (מלכים א) שהוא ענין נסתר ותמוה מאוד ואין בה הבנה כלל על פי פשוטו - ולכאורה יש כאן 'תרתי דסתר', שכן אם דוד מלכא משיחא כבר לא שלטה בו יצר הרע איך עדיין היה לו כל המלחמות אלו. ומזה למדים אנו שבכל מדריגה ככל שתהיה שיעמוד האדם, עדיין אם ברצונו להתעלות במדריגה יתירה ממה שעומד בה עתה, הרי הוא צריך למלחמות תמידיות עם היצר שיתחדשו עליו מחדש שוב ושוב, ולא תסתיים לעולם כל עוד עולה במדריגותיו יותר ויותר.

כך היא כללא דמילתא, שבלי יגיעה ועבודה רבה לא ישיג האדם שום השגה. ובזוהר הקדוש בפרשיותינו מאריך הרבה ביסוד דבר זה שבכדי שיתעלה האדם ויתרומם מעלה מעלה בעבודת והשגת השי"ת צריך עבודה ומלחמה רבה.

היגיעה ממשיכה השפעה של דביקות ועל השפעה זו מכוונים ב'פותח את ידיך' שבפסוקי דזמרה

ענין זה של יגיעה למען מטרה זו להשיג השגות היא חלק בלתי נפרד מהטבע שהטביע הקב"ה בהבריאה מאז ומקדם שהשפעת טובו תרד כלפי מטה רק אחר שמעוררים אותו מלתתא, שכפי מה שמעוררים אותו ומבקשים לקבל שפע משמי השמים, כך זוכים לקבל מידו הרחבה. שכן השגה בעבודה ובקירבת ה' היא השפעה רבה מן השמים כשיבואר, והרי בשביל לקבל השפעה צריך אכן להשקיע ולהתייגע בה לא פחות מכאשר

נתת ליראיך נס להתנוסס

ה

בא לקבל השפעות גשמיות שצריכים אז להתייגע ולהשתדל בה אם רב ואם מעט.

מענה בוא וראה, הרי ידוע הוא מה שאמרו חז"ל ונפסק בשו"ע (אורח-חיים נא, ז) שצריך לכוון בפסוקי דזמרא בפסוק 'פותח את ידך' (תהלים קמה, טז) ואם לא כיוון יחזור ויאמר אותה בכוונה, כי הכוונה שם מעכבת. ואכן כך היא דרך העולם שמתעוררים מאוד בפסוק זה ומקווים לשפע רב מן השמים, כי סבור האדם בדעתו ששם היא העת רצון להוריד שפע של פרנסה אליו משמי מעל. אלא שהאמת היא שהדבר אינו כן, ראשית משום שאם כל ההשפעה הנשפעת אז היא שפע של פרנסה לא היה כל כך מעכב הכוונה שם, שכן פרט זה של פרנסה אינה חשובה כל כך בבריאה. ובפרט שאליבא דאמת אין אז העת של ירידת שפע, כי רק אחר שמונה עשרה באמירת הפסוק בפעם שניה ב'אשרי ובא לציון' אז היא זמן ירידת השפע, לא כן עתה בעת פסוקי דזמרה שאוחזים אז עדיין בעליה של הבריאה ממדרגה למדריגה ולא בירידת השפע (ראה שער הכוונות דרושי תפלת השחר). וכיון שכן יש לנו להבין מה באמת ההשפעה הנשפעת אז.

וצריך לומר בהכרח, שהכוונה בפסוק זה היא לשפע אחר מהמובן הפשוט שהיא השפעת פרנסה לגוף הגשמי, שהרי כל מנעמי ותענוגי העולם אינם שייכים כי אם בעולם הזה החומרי ולא באותה עולם עליון שאוחזים באמירת פסוקי דזמרה, אלא הכוונה היא לשפע העליון של דביקות והתקשרות בה' אלקי ישראל, כי הוא שפע רב וזך והוא כפולה עשרת ומאות מונים מהשפעה גשמית. ואילו היה האדם בר לבב ולבו היה נקי וטהור היה זוכה ורואה את ההשפעה הזאת שבאה תיכף ומיד אז, ורק מחמת שהוא אינו במדריגה נעלה זו אינו רואה ומרגיש אותה בחוש ואינה מגיעה אליו כפי שהיא בעצמיותה במקורה, אבל עדיין ההשפעה נמצאת ונשפעת בכל עוז.

ולהבין ביתר עומק נמשיל הדבר ללימוד התורה הקדושה, שכן האדם הפשוט אינו במעלת ודרגת הגאון רבי עקיבא אייגר ז"ע ואין לו השגה בתורה כמו שזכה לה רעק"א, אולם אף אחד לא יאמר שגם מצד עצם השפע שמשפיע ה' יש חילוק בינו לבין רבי עקיבא אייגר, והקדוש ברוך הוא משפיע לנשמתו פחות ממה שמשפיע לרבי עקיבא אייגר

ולעומדים במדרגתו. ודאי לא כן היא, כי מצד השפע שמשפיע הקדוש ברוך הוא שהיא ההשפעה של עצם דביקות בו יתברך שהוא מקור החיים אין חילוק במדריגות, וההארה מנתינתו היא בשווה לבעל ההשגה ולפחות הערך חלק כחלק, והחילוק הנראה וניכר נעשה רק מצד המקבלים, שתלויה במדרגת האדם שנשפע עליו השפע, ומותנה במצבו ומעמדו בעבודת השי"ת. שאותו שעומד במדריגה גדולה והוא זך ובר לבב מקבל את אותה ההארה כמות שהיא יורדת וללא שום שינוי, וזה שקלקל את מעשיו אינו זוכה לכך ומקבל את ההשפעה באופן שונה ואחרת ממה שהיה זוכה לה אילו היו מתוקנים מעשיו.

אותה השפעה האמורה, היא שפע שנשפעת בכל עת שאדם מתייגע בעבודת ה', אם בלימוד התורה והבנת סוגיות הגמרא ואם בכל דבר שעובד בה את הבורא בעמילות, שעל ידי היגיעה והעמל מתדבק ומתקשר להקדוש ברוך הוא ולנתינה שלו, והיא היא השפע שאכן מושפע לו בעת הזאת בכח עבודתו, ואשר נקיי הלב והדעת אכן מרגישים זאת בחוש. ועל זאת השפע אנו מתפללים באותו פסוק של 'פותח את ידיך' הנאמרת בראשונה בפסוקי דזמרה שהיא עת העליה וההתקשרות בבורא, ששם היא השפע הנעלית של הדביקות וההתקשרות בו יתברך. ואכן כוונה זו מעכבת בתפילה, שמי שאינו מכוון בפרט חשוב ונחוץ זה, צריך לחזור ולומר את הפסוק בכוונה הנעלית האמורה, כי חשיבות השפעה זו היא לאין ערוך.

התכלית היא לקיים בעמל 'שש שנים יעבוד' ובכך לקנות והשיג השגת 'ושביעית יצא לחפשי'

מאחר שלמדנו שעיקר העבודה היא להגיע לתכלית הנרצה בשנה השביעית על ידי עמל ויגיעה בבחינת 'שש שנים יעבוד' הרי שיש לנו מעתה להתבונן ולכוונן את דרכינו בעמל העבודה, שכן אין הדבר תלוי ב'שנים' כי אם בעבודה ועמל, כי כשיעמול ויטייגע באותה בחינה של 'שש שנים יעבוד' אז יתקיים האמור בשלימותה ולא כאשר יתן לזמן לחלוף מעצמה ולהגיע לאותה שנה שביעית נכספת ללא שום עבודה עצמית, כי באם קיום העמל והיזע בעבודה רבה.

יסוד זה מצאנו בגמרא (בבא קמא קיז.) על רב כהנא שהרג את הנפש והיה צריך לעלות לארץ ישראל, ואמר לו רב שיקבל על עצמו שלא

נתת ליראיך נס להתנוסס

ז

יקשה לרבי יוחנן במשך שבע שנים ככפרה על העוון הזה. כשהגיע לארץ ישראל אמר ריש לקיש לרבי יוחנן ש'ארי עלה מבבל', ומכח אותן דברי שבח הושיבו את רב כהנא בשורה הראשונה. אך בראותם שרב כהנא יושב ושותק ואינו מקשה שום דבר לרבי יוחנן החזירוהו שורה אחר שורה עד שהגיע לשורה השביעית והאחרונה בבית המדרש. נענה רב כהנא ואמר 'הא רעוא, דהני שבע דרי, להוו חילוף שבע שנין דאמר לי רב' ונעמד על עומדו וביקש מרבי יוחנן שיחזור לומר את השיעור מתחילתו. כך אכן עשה רבי יוחנן וחזר על שיעורו, ועל כל מימרא שאמר רבי יוחנן, הקשה לו רב כהנא קושיות נפלאות, והחזירוהו שורה אחר שורה עד שהגיע למקומו בשורה הראשונה כבתחילה.

ומבואר בזה שתקופת זמן של עמל אינה תלויה תמיד בזמן ובשנים אלא תלויה במידת היגיעה, וככל שירבה להתייגע כך יתקצר עמלו ויגיעתו עדי יגיע לתכליתו הנרצה. ובכן למדנו איפוא שאותה הבחינה האמורה של **'שש שנים יעבוד'**, אינו דווקא שש 'שנים' אלא גם בכח ייסורי הנפש של זמן מועט יתקיים ענין ה'**שש שנים יעבוד'** שיביאו מהרה ובקל אל מדריגת **'ובשביעית יצא לחפשי חינו'**.

מכאן ידע האדם נכונה כאשר בכל מהלך חייו חושק ומתאוה להתעלות במעלות עבודתו וכל כולו משתוקק להתקרב לבוראו, אבל כל רגע נערמים עליו הפרעות והסתרות שונות המפריעים לו את המשך עבודתו, יתבונן נא בנפשו שהוא מאותם שזכו להיות באותה בחינה של **'שש שנים יעבוד'** ובאמת באותם השנים יעמול ויטייגע למלאות את רצון הבורא בהתחזקות יתירה בבחינת **'שארה כסותה ועונתה לא יגרע'** (שמות כא, ט), ותכלית הדבר יהיה שיגיע ל'**ובשביעית יצא לחפשי חינו'**. לא כן באם לא היו מפריעים לו בעבודתו והיה בא לו הכל בקלות ובנחת, שאז היה הוא בבחינת **'בגפו יבוא'** ותכליתו היה ש'**בגפו יצא'**, כי לא השיג כלום בנפשו מחמת מיעוט עמלו.

כל מי שהשיג היא משום שעמל וייגע

כך ראינו בכל הדורות, שכל מי שזכה להשיג מדריגות רמות היה עליו לעמול ולהתייגע לקנותה. כך ראינו החל ממשה רעיא מהימנא שמי לנו גדול כמותו והוא אף הוא עבר שבעה מדורי גינהם עד שנתגלה

מילי דמלכא

אליו הקדוש ברוך בסנה ודיבר עמו, וכמו שדרשו רז"ל שבעודו פחות מבן י"ג שנים הוזקק לברוח ממצרים (שמות רבה ה, א, רמב"ן שמות ב, כג) ושהה בכוש, וכן הלאה כמבואר בארוכה בספר הישר (פרשת שמות), ורק בהיותו בן שמונים שנה זכה להשגותיו ולגילויים אלו כדאיתא בקרא (שמות ז, ז), והיא כי כל הגילויים שאכן זכה לא באו לו ממילא אלא היה צריך לה את אותה ההכנה וכח עבודתו הנעלית להתגבר על יצרו שבא עליו בבחינה של 'גונב נפש' כמו שיתבאר בהמשך, והיא זו שעמדה לו כהכנה לקבל השגות אלו.

שכן אף אחד לא נולד כשהוא בדרגת ה'בעל שם טוב' והדומה לו גדול בתורה ובמעשים. אלא הכל תלוי בעבודת ויגיעת האדם. וכאשר ישכיל האדם להבין זאת ויקבל על עצמו מתחילה את מלחמת היצר והעבודה בה בבחינת '**שש שנים יעבוד**' יזכה להשיג השגות רמות. וזהו יסוד גדול לתורה ועבודת השי"ת.

כשרואה נסיונות ומפריעים ידע שעולה במדרגתו ומשיג השגות

לפעמים בגבור החושך וההסתר שואל האדם את עצמו, בשביל מה זה מגיע לי, למה אגרע עד כדי שנלחמים בי כחות וחיילות היצר ומפריעים לי כל כך. והתשובה שנשיב לו הוא, כי אדרבה זכות זכה להיות מאותם אלה שהם בבחינת '**שש שנים יעבוד**', ודוקא הוא יזכה להיות מאותם אלה ש'**בשביעית יצא לחפשי חינו'** שנאמרה אך ורק לאותם אלה הנשמות שנלחמו ועמלו כל ימי היותם על האדמה.

ומה נעים בזה אמרתו של אור שבעת הימים מרן הבעש"ט הקדוש זיע"א על אותו העומד להתפלל ומיד סרים אליו מחשבות וטירדות שונות ומשונות ולבו נשבר בקרבו באמרו כאמרו שהקדוש ברוך הוא אינו חפץ בתפילתו ורבו שופך לו קיתון על פניו (ראה משנה סוכה ב, ט). ואמר הבעש"ט שלא כן הדבר, אלא אדרבה, מאחר ואותו אדם נעמד להתפלל ומתכוון בכך להתעלות ומה שאכן קורה בכל עוז, לכן באים עליו הסתרות אלו שהם שייכים לאותו מדריגה שבא לעלות עליה, והם הם שמתעוררים עליו מאחר שזכה להתקדם ולעלות אל מדריגתם. כי בהיותו במדריגה החדשה מתעוררים עליו הנסיונות של המדריגה ההוא ומנסים אותו [וכמו שיבואר להלן]. וכיון שכן היא הרי שעל האדם אך ורק להתחזק

נתת ליראיך נס להתנוסס

ט

מכך יותר ויותר, שכן אם מתגברים אליו הקשיים הרי שעלה ונתעלה, ובכחו אם כן להתעלות עוד ועוד.

ואף שהאדם עצמו לא חש ולא מרגיש שנתעלה למדריגה אחרת, ורק רואה מול עיניו את הנסיונות המתחדשים חדשים לבקרים, הרי שעליו לדעת נכונה שהיא מחמת שגוף האדם נמצא בעולם הדמיון ואינו רואה שום דבר שהיא למעלה מחומר וגשמי ומשום כן לא זוכה לחזות עין בעין בהתעלותו, אבל אילו היה מזכי הראות ודאי שלא נסיון וחולשה היה רואה כאן אלא התעלות למדריגות גבוהות ונעלות יותר על ידי תפילתו שנעמד זה עתה להתפלל. ובכך יתחזק ויבין כי אדרבה אילו היה נעמד להתפלל והיה הולך לו זאת בקל, ותפילתו היתה משתפכת בנחת ובהתלהבות ללא שום קושי ונסיון, לא היה זה סימנא טבא בעבורו, שכן 'לב יודע מרת נפשו' (משלי יד. י) ויודע הוא בעצמו שהוא אינו מהצדיקים הגדולים שכבר ניצחו את היצר הרע, ולמה אם כן אין היצר שם את כל כובד משקלו להפריע לעבודתו הרמה, ומדוע מניח לו לעבוד את הבורא. **והיא הדבר שצריך לשבר את רוחו בקרבו לדעת מה זה ועל מה זה לא מצא היצר טעם להפריע עבודתו. אבל זה שכן מוצא נסיונות, אדרבה ישמח ויגל בראותו מדריגות עבודתו, והשתוקקות העליונים אליה.**

הנסיונות הן לפי מדרגותיו, וככל שמתעלה גם נסיונותיו מתעלים עמו ובה תלויים השגותיו

כלל הדבר היא שהנסיונות מתחדשים לפי ההתעלות במדריגות, ועומק הענין בזה היא שבכל עולם ובכל מדריגה יש נסיונות מיוחדים לאלו הנמצאים במדריגה זו, ועשויים הם בשביל לעשות בירור לאותה הנשמה שזכתה ונתעלתה לאותה המדריגה, והאדם שזכה ועמד במדריגה מסויימת ונתעלה לעלות למדריגה יתירה, מיד נטפלים אליו אותם הנסיונות לבררו ולזככו לעמוד בנסיונות אלו וליכנס אכן לטרקלין הגדול של המדריגה הגדולה ההיא. וזה מה שמביא לאדם התמודדות ככל שיעלה מעלה מעלה, ובכך מה תירב השמחה לאדם שמבין הענין האמור.

יסוד מוסד זה מצאנו רבות בספרים הקדושים, וראה מה שכתוב בספה"ק 'נועם אלימלך' בפרשתן וזה לשון קדשו (בא"ד 'או יאמר ואלה המשפטים פירש"י ז"ל) 'ואמר הכתוב, ולא תעלה במעלות על מזבחי. פירוש, כשתרצה

לעלות על מזבח. דהיינו, לשוב על עוונך. לא תעלה עם מעלות. שתחשוב בדעתך, שיש לך איזה מעלות. וגם, לא תלך מיד בהתחלתך, במעלות ומדרגות צדיקים גמורים. רק, מתחילה תרגיל את עצמך בהדרגה, ממדרגה למדרגה, בהכנעה גדולה. אשר לא תגלה ערותך עליו. רוצה לומר, דאם לא כן, סופך להתגלה קלונך וערותך'. כי הענין בזה היא כאמור שנסיונות האדם הם כפי מעלותיו ומדרגותיו בעבודת השי"ת. וככל שיתעלה האדם בעבודת השי"ת יתעלו עמו ויתגברו נסיונותיו, ואם ידלג מדריגות במהירות ויעלה במקום שהוא אינו באמת אוחז שם, הרי שבכך יגרום לעורר על עצמו גם נסיונות שאין בכחו להתגבר עליהם ובקל יכשל ויפול, וזאת הזהירה התורה 'לא תעלה במעלות על מזבחי' (שמות כ, כג), שלא יבוא חלילה ליכשל וליפול 'אשר לא תגלה ערותך עליו'.

כן הוא מהלך החיים ועבודת האדם בעולמו, וזהו הדרך שסלל הבורא לעבודתו, שהאדם מעמיד את עצמו לעבודה רמה, מתייגע ומתעלה, ותוך כדי עבודתו והשגתו מתחדשים עליו שוב ושוב נסיונות לפי המדריגות, והם פוגשים אותו ומלויים אותו תוך כדי תפילתו ועבודתו את בוראו, כי שם הם נמצאים יחד עם מדרגותיו והשגותיו. ועל האדם לדעת לקיים אז את מאמרם ז"ל (קידושין ל:): "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין" כי היצר בא יחד עם העבודה, ובהתגברות העבודה ולימוד התורה למעלה מהנסיונות, יזכה לעשות תכליתו ולקיים רצון בוראו שבראו.

היום שהאמונה אינה במדריגה נעלית ביטלו כנגדה את יצרא דע"ז

אף בכללות ישראל לימדו אותנו חז"ל את אותה הענין, ואמרו שכל הנסיונות שנתן השי"ת והטביע בבריאה יכולים להתקיים אך ורק מכח מדריגת ישראל שנמצאים אכן במדריגה זו שיש להם הכח לעמוד נגד הנסיונות ויכולים להתייצב מולה ולהתגבר עליהם, לא כן כאשר לא יהא בכח בני ישראל להתמודד מולם ויהיו במצב שאינם במדריגה זו של להתגבר אליה, הרי שתבטל הנסיון ולא יהיה עוד.

כך אומרים לנו חז"ל בגמרא (סנהדרין סד.) על 'יצרא דעבודה זרה' שנתבטלה כאשר ראו כנסת הגדולה שהיצר תקיף בזה מאוד ואין ביד ישראל להתגבר על כך, וכמו שאמר מנשה לרב אשי (סנהדרין קב:) שאילו היה באותו זמן שהיה יצרא דעבודה זרה שולט 'היית מגבה שפת חלוקך

נתת ליראיך נס להתנוסס

מבין רגליך כדי שתהא קל לרוץ והיית רץ לשם מפני יצר עבודת כוכבים שהיה שולט' (לשון רש"י שם בד"ה הוית), ואכן מחמת שלא היו ישראל חזקים במדרגה זו, ביטלו את היצר שלה.

שכן 'זה לעומת זה עשה האלקים' (קהלת ז, יד), ורק כאשר בני ישראל היו במדרגה גדולה באמונת ה' והיו מתעלים ומתחזקים תמיד בדביקות הבורא, היה כנגדה גם נסיון הכפירה ועבודת הכוכבים. אבל כיון שנחלשו באמונתם שוב לא יכלה גם יצרא דעבודה זרה להתקיים.

כך גם מוצאים במה שדרשו חז"ל (מכילתא בשלח שירה, ח) על הפסוק **'אחת דיבר אלקים שתיים זו שמעתי'** (תהלים סב, יב) שנאמרה על אותן שתי דיברות ראשונות, שדיבר בה הקדוש ברוך הוא **'אחת'** היא דיבור **'אנכי ה' אלקיך'**, ו**'שתיים זו שמעתי'** היא הציווי של **'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני'** שאמרם הקב"ה יחד. והענין מעורר תמיהה האם דיבור זה של **'לא יהיה לך'** היה כל כך חשוב ונחוץ לאמרה תיכף באותו מעמד נורא שהתכוונו לה ישראל במשך שבע שבועות תמימות, והנה הגיעה העת הזאת המוכן מששת ימי בראשית, וזה הציווי היא שהיה נחוץ בראשונה לצוות אותה את ישראל, שלא ילכו ויעבדו עבודה זרה.

אלא הכוונה בזה היא כאמור, כי היות שהתחיל השם ית' ונתן להם דיבור של אמונה **'אנכי ה' אלקיך'** הרי שתיכף ומיד מתעורר נגדה כח הנגדי להסית ולפתות את האדם ליכשל באמונה ולילך לעבוד עבודה זרה, **כי כגדולת האמונה כך גדולת הנסיון נגדה**, וממילא היה הכרח לצוות ועוד באותו דיבור ממש **'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני'**.

[באותו ענין נימא בה מילתא בדרך נוסף למה ביטלו כנסת הגדולה את יצרא דעבודה זרה, והיא כי יצר זה היה לילך ולכפור באלקי ישראל, אולם כיום אף בלא נסיון זה לילך ולכפור, עצם הוויותינו כבר היא בגדר נסיון עבודה זרה היות שמדרגת אמונתנו ודביקותנו אינה כדבעי. שהרי אילו היינו מאמינים באמת ובתמים בהווייתו יתברך ובמציאותו בכל מקום הרי שהתנהגותינו ותהלוכותינו היה שונה בתכלית ונעלה יותר. ובכן יש לנו ממילא כעין נסיון של עבודה זרה, כי על אף שחלילה איננו כופרים ואין אנו כלולים חלילה בכלל אותם הכופרים שאין להם חלק לעולם הבא (סנהדרין ז, א), אולם מול המדרגה העליונה כבר מוגדר היא בכעין עבודה זרה].

מילי דמלכא

הנסיונות מעוררים את האדם לחשוב היכן הוא עומד

ובכן כאשר הגענו עד הלום להבין כי עיקר ההשגה באה על ידי מלחמת היצר, ושהיא קשורה להתעלות האדם ולעליית מדרגותיו, ואף זאת ברור לנו שתפקידה היא להעלות את האדם וחלילה לא להפילו ולהכשילו, הרי ששומה עלינו להבין את תכלית תפקידם של אלו הנסיונות, ומה מטרתם ועניינם להביא את האדם להשגות.

ובאמת היא מרזין דאורייתא והוא ענין עמוק ונעלה. אך פשוטן של דברים היא שכאשר בא נסיון לאדם כגון שנופל ברעיוניו כל מיני מחשבות זרות והאדם מקבל התמודדות חדשה, נעצר הוא ומתבונן מה לי ולמחשבה זרה זו, איך נפלתי למדרגה תחתונה זו. מכח אותה התבוננות מחשב חשבון נפשו ומתעורר מתרדמתו, ובא להתעלות ולהתחזק לעלות מעל גבי נסיון זה ולהתקרב אל ה' (ראה מאור עינים תחילת פרשת פנחס). ועת מוכן היא לכך להתקדמותו במעלות התורה והעבודה. וזאת היא עבודה גדולה ונפלאה עד למאוד.

יש להתחזק בעמידה בנסיונות שגורמת נחת רוח רב בשמים ואף מצאנו שאמוראים בקשו את הנסיונות

ולפי האמור הרי שבכל משך שנות חייו של האדם עתידים להתחדש לפניו נסיונות חדשים לבקרים, שכן האדם צריך להתקדם במשך כל ימי חייו יותר ויותר, וכאמרתנו הרי כל כמה שיתעלה כך יתחדשו עליו נסיונות לפי מדרגתו שיעכבו בעדו יותר ויותר. **ואם יודע האדם את סוד הדברים הרי שאינו נשבר בליבו ובמעשיו אלא יודע שלזאת נוצר בשביל להתייגע ולעלות ממדרגה למדרגה ולהתגבר על כל הנסיונות,** כי היא תכלית ה' **שש שנים יעבוד**. וכשישכיל זאת להבין הרי שיתחזק יותר ויותר ובהמשך יזכה לאותה מדרגה העתידה של **'ובשביעית יצא לחפשי חינם'**.

עד כדי כך מצאנו שאמוראים חיפשו ורצו להגיע לידי נסיונות, וכמו שאמרו חז"ל בגמרא עבודה זרה (יז) 'חד אמר, ניזיל אפתחא דעבודה זרה, וחד אמר ניזיל אפתחא דעריות בכדי שניכוף ליצרא'. כי האמוראים הקדושים אכן זכו והבין סוד הענין, ובשביל התעלותם רצו וחפצו בנסיונות שבכך יזכו להתעלות מעלה מעלה, והיו מחפשים את הנסיונות

נתת ליראיך נס להתנוסס

יג

ושמחים בהם. ואנו דור יתום חלילה לנו מלהיכנס לנסיונות ואף מתפללים אנו 'ואל תביאנו לא לידי נסיון', אולם היסוד מתחדד כאן, כי הנסיונות באים להעלות את האדם ולקדמו במעלות האמונה והדביקות.

וכאשר יקיים האדם עבודה זו הרי הוא גורם נחת רוח גדול בשמי מעל, לא רק אותה נשמה המכונה 'נשמתא דשכינתא' (ראה זוהר תצא רעת, א) שהיא אכן אותה הנשמה שעמלה ונלחמת בכל עוז בכל ה'שש שנים' במלחמת היצר כן היא, אלא אף אותה נשמה נמוכה וחלשה שאינו עומד תמיד בנסיון, מכל מקום אם ישכיל להבין הענין וישתוקק להתגבר על יצרו ולהתעלות מעלה, הרי הוא גורם נחת רוח במרום, ואין עוד דבר גדול מזה מה שיכול אדם לתת להקדוש ברוך הוא כביכול.

ליזהר מאוד שלא לעלות במדרגות רמות כי לא יתכן לכבוש את היצר במהירות

ובכן יש להעיר את מה שהזהירו אותנו רבותינו ז"ל שאל לו לאדם למהר במלאכתו מלאכת שמים, ואל יעלה במדרגות גבוהות מדי, כי אם אכן כך היא הדבר שהנסיונות מתגברים ומתחזקים ככל שמתעלה האדם במדרגות האמונה והעבודה, הרי שצריך לצעוד ולהתעלות לאט ובזהירות באופן שאכן יוכל להחזיק במדרגה זו ויהא בכחו לסבול הנסיון שיבוא עליו במדרגה זו. כי אילו חלילה יחפוז וינסה לעלות מהר ויותר מכחותיו ומדרגותיו, הרי שכאשר יפגשו אותו הנסיונות שהם נגד מדרגה זו לא יוכל לעמוד בה ויכשל חלילה. וכאמור למעלה זוהי אזהרת התורה שציותה (שמות כ, כג) **'ולא תעלה במעלות על מזבחי'** שלא ילך ויעלה למדרגות הגבוהות מדי עליו **'אשר לא תגלה ערותך עליו'**.

כך ניתן לראות גם במציאות עולם הזה במלחמות הצבא. שכפי שהצבא מעמיק לחדור לתוך ארץ האויב כך מתגברת ומתחזקת לעומתה גם ההתנגדות והמלחמה, וזה גורם שאי אפשר לכבוש את הכל במהירות אף אם התחיל בקל. ומחמת כן גם אין אפשרות לתכנן את כיבוש ארץ האויב ביום אחד, כי ההתנגדות משתנה ומתגברת ככל שיכנס עוד ועוד.

כדברים האלה היא גם בענינים רוחניים, שאם האדם ממהר יכול חלילה להיות שיושלך בחזרה לאחור וישאר בלא כלום. וכמו שרואים

לפעמים אנשים בזמנים מיוחדים ונעלים כמו חתן בעומדו תחת החופה או כל אדם בזמנים נעלים בשנה וכדו' שמקבל על עצמו כל מיני קבלות לרוב בתורה ועבודה, וכעבור זמן מגלה בעצמו שנפל מכל הקבלות ולא החזיק בהם לאורך זמן, והיא משום שקיבל על עצמו שינויים בכל דרכיו והרבה קבלות טובות למעלה ממדרגתו, והרי כאמור אי אפשר לכבוש ולהכניע את היצה"ר ביום אחד. ולכן נופל באמת מהקבלות האלה.

וזאת על האדם לדעת ולהבין, כי מלחמה זו הינה מלחמה מתמדת ואין למהר בה, אלא צריך להתקדם בה צעד אחר צעד ורק באופן זה יוכל להתקדם להתעלות ולהגיע לאיזה מטרה ואף להחזיק בה.

לימוד דיני תקיעת שופר מיובל מרמזת על זה שהעבודה והשפעתה נמשכת לשנים ארוכות מאוד

עבודה גדולה ועצומה זו, היא היסוד הרמוז בפרשתינו, פרשת 'כי תקנה עבד עברי' שבאה ללמד על העבודה הגדולה שנמשכת במשך ימי חייו של האדם בבחינת 'שש שנים יעבוד' ולפעמים לא לזמן קצר של כמה שנים אלא אף שנים רבות מאוד ואפילו עד כדי יובל שנים אפילו.

ובזה נמצא טעם למה מצאנו בגמרא (ראש השנה לג:) שלמדים כמה מהלכות 'תקיעת שופר' מאותה מצוות התקיעה הכתובה ביובל, בעוד שמצוות היובל היא אחת לחמישים שנה וראש השנה היא בכל שנה, ולמה היו צריכים ללמוד התדיר משאינו תדיר. ולפי המבואר נבין זאת על נכון, כי בזה רמזה לנו תורה שההתחזקות שמתחזק האדם ומשפר ומחדש מעשיו צריכה להיות דבר המחזיק לשנים רבות, והיא עבודה של שנים הרבה. היא אכן מתחילה עתה אבל היא ממשכת ומחזקת עד יובל שנים. ולכן למדו את דיני ראש השנה שבכל שנה מאותה יובל הרחוק לרמז ענין זה האמור.

כך גם מצינו במשה רבינו עליו השלום שקרא לבנו אליעזר משום 'אלקי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה' (שמות יח, ד). והמתבונן בסדר השנים יראה (ראה ספר הישר) שהצלה זו שניצל משה מחרב פרעה היתה כבר כשבעים שנה קודם לידתו של אליעזר, ומה נזכר עתה לציין נס זה. אלא כאן למדנו את מבט חייהם של דורות הראשונים על כל

נתת ליראיך נס להתנוסס

טו

השתלשלות החיים שהיא שונה ממבטינו אנו. כי הם חיו עם הכרה זו והרגישו כן בחוש שכל התעוררות ופעולה, כוחה רב ובידה להשפיע גם כעבור חמישים שנה ויותר ואינה נגמרת ומסתיימת בעוד זמן קצר, וממילא עוד היה ההתעוררות למשה רבינו גם בעבור שנים רבות אלו להודות על הנס ולהכיר בפעולת השם ית' שהצילו מחרב פרעה.

בשבת מוצא האדם את עצמו יותר ומלחמת היצר הוא בשונה מבימות השבוע, והכל היא בהתאם למעשיו כל השבוע

וכאשר דיברנו עד כה להבין את פסוקי פרשתינו **'שש שנים יעבוד'** המרמזת על עבודת ומלחמת היצר, ואמרנו לבאר שהיא באותן 'שית אלפי שנין', ו'**ובשביעית'** הכוונה על האלף השביעי, הרי שיש לנו להאיר עינינו בכוונה נוספת על אותן ה'**שש שנים יעבוד ובשביעית יצא'**, שבאה ומרמזת על ששת ימי המעשה ויום השביעי שבת קודש.

וכוונת הדברים הם, שבששת ימי המעשה נלחם האדם עם יצרו מלחמה רבה ועיקשת, אך בבוא השבת קודש שוב יקל לאדם למצוא בו את עצמו ולנוח מעל טורח מלחמת היצר. כי אף שגם בשבת יש מלחמה עם היצר, אולם המלחמה אז שונה לגמרי. ותלוי זה במדרגת עבודתו של האדם במשך ששת ימי המעשה (ראה נועם אלימלך וישב ד"ה א"י ויבא), כי זאת ידוע לכל בר לבב שאם יעבוד האדם את בוראו במשך השבוע כדבעי הרי שבבוא יום השבת יזכה למצוא מנוח לנשמתו ממלחמה עצומה זו 'באה שבת באה מנוחה' (בראשית רבה י), וכמו שאומרים במאמר הזוהר (תרומה קלה:): 'וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא כולהו ערקין ואיתעברו מינה'. וכאמור אין הכוונה בזה לומר שאין בו כלל מלחמת היצר, כי תמיד בכל מדרגה יתחדשו עליו הנסיונות כמבואר למעלה באריכות, אלא כוונת הדברים הם שמלחמת היצר בשבת, הינה סוג אחר של מלחמה.

כי העובד את ה' כראוי, בבוא יום השבת מקבל כוחות חדשים תוקף ואומץ מיוחד מכח אותה השותפות עם בורא שמים וארץ (שבת קיט:): והתקשרותו בו בכל עת, שמסייע לו להתגבר בקל על כל הנסיונות בשונה מבימות החול שצריך לאזור כחות גדולים לנצח בהם את היצר ולהתגבר על הנסיונות. ואין הדברים אמורים דוקא לאותן שעומדים במדרגה גדולה כמדרגת הבעל שם טוב הק' וכדו', אלא שייך בכל אדם

ובכל מצב. ככל שיעבוד את ה' בימות השבוע כך יתעלה ויקבל כחות בבוא השבת.

כשהאדם מתנתק שלא ברצונו בגופו או במוחו ולבו מסכיבתו ומקום חיותו היא בבחינה שנגנבה נפשו

ועתה בוא וראה עוד נקודה נחוצה שנלמד מפרשתינו מאיסור גונב נפש (שמות כא, טז), דהנה בתשובת רבינו בצלאל אשכנזי^א בעל השיטה

א. שו"ת רבי בצלאל אשכנזי סימן ל"ט: שאלה. עוד שאל, בענין מצות לא תעשה אחת, כתובה בעשרת הדברות. והיא, לא תגנוב. כי בגונב נפשות, הכתוב מדבר. וכל גניבה, היא שלא מדעת הבעלים. וכאן, מדעת הבעלים. ויותר צודק היה, לשון לא תגזול. כי הגזילה, היא מדעת הבעלים. ע"כ.

תשובה: לא ידעתי, מה זו שאלה על הרב ז"ל, שמנה המצות. והלא, ברייתא שלימה שנינו, בפרק אלו הן הנחנקין. דגרסינן התם, תנו רבנן, לא תגנוב, בגונב נפשות, הכתוב מדבר. אתה אומר, בגונב נפשות. או אינו, אלא בגונב ממון. אמרת, צא ולמד, משלש עשרה מדות, שהתורה נדרשת בהן. דבר - הלמד מעניינו. במה הכתוב מדבר, בנפשות. אף כאן, בנפשות. ואי, אקרא - גופא, קמבעיא ליה. לא ידעתי, אמאי שאל על האזהרה. דהיינו, לאו דלא תגנוב - שבעשרת הדברות. ולא שאל אקראי דעונשא גופיה, דכתיב (שמות כ"א ט"ז) וגונב איש ומכרו וגו'. וכתוב נמי (דברים כ"ד ז'), כי ימצא איש גונב נפש מאחיו מבני ישראל. ותבעי, דאמאי אפקיה רחמנא, בלשון גניבה, שהיא שלא מדעת הבעלים. והרי, יש כאן דעת הבעלים. וקושטא דמילתא, היא. דליכא חיוב מיתה, אלא בגונב נפש. ולא בגזול. דכתב הר"מ במז"ל בפ"ט מהלכות גניבה וז"ל, אין הגנב חייב מיתת חנק, עד שיגנוב בן אדם, ויכניסנו לרשותו, וישתמש בו וימכרו לאחרים. שנאמר, והתעמר בו ומכרו, ע"כ. משמע להדיא, דדוקא, כשגנבו. אבל אם תקף באחד מישראל - לפני אחיו, ונשתמש בו, ומכרו. אינו חייב. והיינו, טעמא. דעשוין בעלי זרוע, ליפול. וכיון שידעו בו ישראל, דנמכר. עכ"פ, יפדוהו והרי אינו אבוד. משא"כ, בגנוב דלא ידע בו אדם - בגניבתו והרי הוא אבוד לעולם. ואפילו - בגנבו, קי"ל, דאם גנבו ונשתמש בו ומכרו, ועדיין האיש ברשות עצמו, ולא הכניסו הגנב לרשותו, פטור. וגדולה מזו, אמרו, דאם מכרו לאחד מקרוביו של גנוב. כגון, שמכרו לאביו או לאחיו, הרי זה פטור. שנאמר גונב נפש מאחיו, עד שיבדלנו מאחיו ומקרוביו, במכירה, כמו שכתב הרב [ר' משה] במז"ל. והילכך, גזול - נמי, לאו מובדל הוא. כיון דמכירין ישראל, בגזילתו. וקי"ל נמי, דאחד הגונב את הגדול, או הגונב את הקטן - בן יומו, שכלו לו חדשיו וכו'. הרי אלו, נהרגין וכו'. והילכך, שפיר קרי ליה גניבה. ואינו ענין כאן, הא דמדעת הבעלים. דהגונב [אצ"ל דהגנב], אינו בעל. ובעליו, הם אביו ואחיו ושאר קרוביו, שנגנב והובדל זה מהם.

נתת ליראיך נס להתנוסס

יז

מקובצת, נשאל אודות איסור גונב נפש (בפרשתן כ"ל, ועוה"פ בדברים כד, ז), שלכאורה דין זה תמוה, כי זאת ידוע שהחילוק בין גניבה לגזילה היא שהגנב בורח ומסתיר עצמו מעיני הנגנב מה שאין כן הגזלן שגוזל לפני הנגזל שרואה בו (בבא קמא ע"ט). ואם כן נתמה להבין איך שייך 'גונב נפש' בעוד שהרי האדם הנגנב שהוא הבעלים של עצמו רואה את הגניבה ואינו נסתר הימנו, ולפי זה אינו בגדר 'גונב נפש' אלא 'גוזל נפש' ולמה קראתו התורה 'גונב נפש'. וביותר יותמה לפי הנפסק ברמב"ם (גניבה ט, ג) שרק הגונב נפש מאחיו הוא מתחייב מיתה, אבל התוקף אחד מישראל לפני אחיו ומשתמש בו ומכרו אינו מתחייב מיתה כי זה כבר בכלל 'גוזל נפש', ולכאורה אף אותו הגונב בהיחבא יודע הנגנב מכך, ולמה נקרא הוא 'גונב נפש' ומתחייב מיתה.

השיב לו רבינו בצלאל אשכנזי זי"ע, שאכן הגדר בגניבת נפש אינה תלוי בידיעת הנגנב עצמו אלא בידיעת הסביבה שלו, כי באם יודעים הסביבה מכך וראו את תקיפת חברו ומכירתו הרי שיכולים עוד לפדותו מהאונס ולהצילו ולכן אינו בכלל 'גניבה'. אבל אם הסביבה אינה יודעת, אף שהוא עצמו יודע, מכל מקום מאחר שהעלימוהו והרחיקוהו ממשפחתו ומסביבתו נקרא זאת בגדר גניבת הנפש. ומהאי טעם גם נבין טעמא דמילתא למה שאמרו בגמרא (סנהדרין פה:), שהגונב נפש ומכרו לאביו של הנגנב או לאחיו אינו חייב מיתה. והטעם הוא כנזכר שכל עוד שהוא נשאר במשפחתו ובסביבתו עדיין אינו בכלל גנוב, כי הכל תלוי בידיעת סביבתו, כי הם מוגדרים לענין זה ה'בעלים' שלו.

למדנו מכך יסוד, שגדר גניבה של נפש אדם היא כשגונב אותו מסביבתו. ואכן כך רואים במציאות, שכשהאדם איבד את חירותו ואינו בסביבתו הטבעית הוא מאבד את מהותו וכאילו נלקחה ממנו נפשו. ויותר מכך נאמר, שלא רק כשמאבד את סביבתו באופן מוחשי ומציאותי, אלא אף כאשר האדם בגופו כן נמצא בסביבתו אבל מוחו וליבו אינו עמו אלא תפוסים במקום אחר ומשוטטים ברחוק, זהו כבר בחינת גניבת

וכלפי מי שנגנב ממנו, קרי כאן שלא מדעת הבעלים. ואין מקום לשאלה זו כלל. והאמת הוא. כי לא תגנוב - שבעשרת הדברות, לא מיירי, אלא בגונב נפשות, על פי יסודי מקבלי האמת צצק"ל וכדכתיבנא. ועליהם, אין להוסיף. בצלאל אשכנזי. עכ"ל בתשובה.

מילי דמלכא

הנפש. ומעתה נשים על לב שכך היא פעולת היצר, שבא לאדם ותופס מחשבתו ומרחיקו לכת למקומות שלא רצה האדם להגיע שם, הריהו בבחינת גונב את נפשו של האדם.

וכיון שכן נבין ונלמד את דרכי המלחמה עם היצר, כי אף שהוא בא ומסית לאדם ומעורר בו מחשבות שונות ונסיונות משונות, אולם כל זמן שהאדם שומר שלא יתפס עמו כל מחשבתו וליבו, הרי נפשו מצויה אצלו על אף שבסתרי ליבו משוטטים בו בצדי הדרכים נסיונות שונים. ואדרבה בהתגברותו על היצר עובד את ה' במדרגת 'איתכפיא', ונפשו תתעלה תתחזק ותתרומם. לא כן באם האדם יתפס כל כולו עם הנסיון ובכך יפרד מסביבתו ומרצון נפשו השואף לה' וירחיק לכת, הריהו בבחינה זו שנגנבה נפשו מעמו על ידי היצר הרע.

יש ליזהר שלא ליפול למדריגת גניבת הנפש אולם הנופל בכך עדיין צריך להתרומם ולשאוף למדריגה הנעלית

פעולת היצר הזו שאמרנו שבאותו נסיון והתעוררות עוון בא לקחת ולגנוב את נפש האדם היא עיקר שורש החטא שכן היא בחינת הסתר האור, שהסתר האור הזה הוא הגורם להאביד את האדם ולהעלימו למחוזותיו של היצר, ונהפך הוא להיות בבחינת עבד. והגם שהוא בעצם אינו עבד ואינו מרגיש בכך, אולם כלפי שמיא נחשב היא בבחינת עבד והסתר האור. והנהגת הקדוש ברוך הוא עמו היא בבחינה זה של הסתר ועבדות, ושכינה מכרזת ואומרת על אדם זה שהוא מסתיר את האור שמתגלה לו ממרום, שכן מצד השפעת ה' האור היא באיתגליא בבחינת 'זאלה המשפטים אשר תשים לפניהם' (שמות כא, א) וכמו שפירש רש"י (ד"ה אשר תשים) 'כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם' שהיא בהתגלות ובהארת פנים, ואותו האדם בא ומתנהג בהסתר ובבחינת עבד ומונע מעצמו בחינת ההארה וההתגלות.

ותפקיד האדם היא כאמור שלא יהא חלילה בכלל הזה של עבד ושהיצר גונב את נפשו, וישמור שלא ייתפס כל כולו עם הנסיונות שמערים היצר עליו. אלא שגם זאת צריך לדעת כי אף אם יפול האדם לאותה מצב של הסתר האור בבחינת עבד, אולם עדיין בכוחו להתגבר על הסתר זה, על ידי שיזכור שכל זה היא עמל של ה' **שש שנים יעבוד** וכאשר יצא ויתגבר על מלחמה זו, יזכה לאותה מדרגה שהיא התכלית

נתת ליראיך נס להתנוסס

ש'ובשביעית יצא לחפשי חינם'. וזה היא כוונת הבריאה וכך היא חשבונו של עולם להגיע ולזכות למציאות זו שבוא תבוא. כי עבודה זו היא בכל המדריגות כולם, בגדול החל ובקטן כילה.

אלא שכאמור הנופל לבחינת 'גונב נפש' ומתרומם הגם שכאמור הוא בבחינה זו של '**שש שנים יעבוד ובשביעית יצא**' אולם עדיין יש לשאוף לגדולות ולנפלאות מזו, כי זאת היא עדיין המדרגה הנמוכה הנחשלת ומתמודדת. אבל ודאי יש מדריגות למעלה יותר ויותר, ואותם האנשים רמי המעלה שמעולם לא גרמו פירוד ולא התנתקו מבוראם, הם בבחינת '**אם בעל אשה הוא**' שכן תמיד הזיווג הוא זיווג והיחוד הוא יחוד. והם מתעלים יותר ויותר מדי יום ביומו, בבחינת '**ויצאה אשתו עמו**' שמתעלה ביותר עם כל מדרגותיו. הגם שגם הוא עדיין מתמודד עם הנסיונות והמלחמות ויש לו עוד בחינות של '**אם אחרת יקח לו**' ועדיין יש לו עמל ועבודתו נמשכת ביתר שאת, אולם מדרגותיו הם נעלים יותר ועולה כל עת לעוד מעלות רמות בדרגתו והשגתו.

העבודה בבחינת איתכפיא היא היתה ההכנה לקבלת התורה

ובזה נשכיל להעמיק במה שהתחילה התורה בפרשת ביאת יתרו קודם מתן תורה. והענין היא כמו שמבואר בכל הספרים, שרצתה התורה ללמדנו את העבודה במידת ה'איתכפיא'. שכן יתרו זה שהיה רחוק מרחק רב מהבורא ועבודתו שהרי כהן היה ודבוק בעבודה זרה, הניח את הכל ובא לחסות תחת כנפי השכינה ואמר '**עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים**' (שמות יח, יא), וזהו בחינת 'איתכפיא' הגדול ביותר. ורצתה התורה ללמדנו לימוד זה שהיא יסוד גדול והכנה דרבה לקבלת התורה, וכפי שאכן מצינו במגלה עמוקות שכתב (פרשת יתרו ד"ה אני חותנך) שיתרו הכין הדרך ופתח הפתח לכל הגרים. והענין כאמור שמדרכיו למדנו על עבודת ה'איתכפיא' ללחום נגד היצר ולהתגבר עליו, ובזה גם אנו בבחי' גרים כשעולים בכל עת מדרגה לדרגה, שבדרגה של עכשיו אנו כגרים וברואים חדשים לעומת הדרגה הקודמת לו [כאימרה הידועה בשם צדיקים זי"ע בענין זה].

ורואים הרי שעל ידי יתרו ניתוספה פרשה בתורה, ומכך למדנו איפוא את מעלת הלימוד מפרשה זו לכל אחד מישראל, שכן כל אדם

יש לו בחינה מסויימת של עובד עבודה זרה, ואף על פי כן נכללים כל ישראל בתואר 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש' (שמות יט, ו). וציותה תורה למסור סוד זה לישראל כמו שכותב רש"י (שם, ד"ה אלה הדברים) 'אלה הדברים אשר תדבר, לא פחות ולא יותר', שתפקידו של משה היה למסור דיבורים אלו של הקדוש ברוך הוא לכל אחד ואחד מישראל בכל מצב ללא שום שינוי באמירה זו, ולגלות לו שכל אחד בכל מדריגה יכול ואכן הגיע אז למדריגה זו של עם סגולה וממלכת כהנים, והיא על ידי שכפה את יצרו הטוב על הרע ועלה ונתעלה בקבלות ובמעשים טובים.

יעזור השי"ת, שנזכה למלא את שליחותינו, עדי נגיע אל המנוחה ואל הנחלה היא המטרה שייעד לנו השי"ת בעולם, אמן.

ניתן להשיג הגליונות

בארא פארק

בבית מדשינו הגדול
1353 55st

וויליאמסבורג

ביהמ"ד קיט"ל בית מנחם צבי
לאקער #6 (אצל המקוה)

ביהמ"ד וויזניץ Rutledge & White
לאקער #222 (אצל העז"נ)

מאנסי

ביהמ"ד סאטמאר 1
לאקער #5

ביהמ"ד הגדול וויזניץ
לאקער #183